

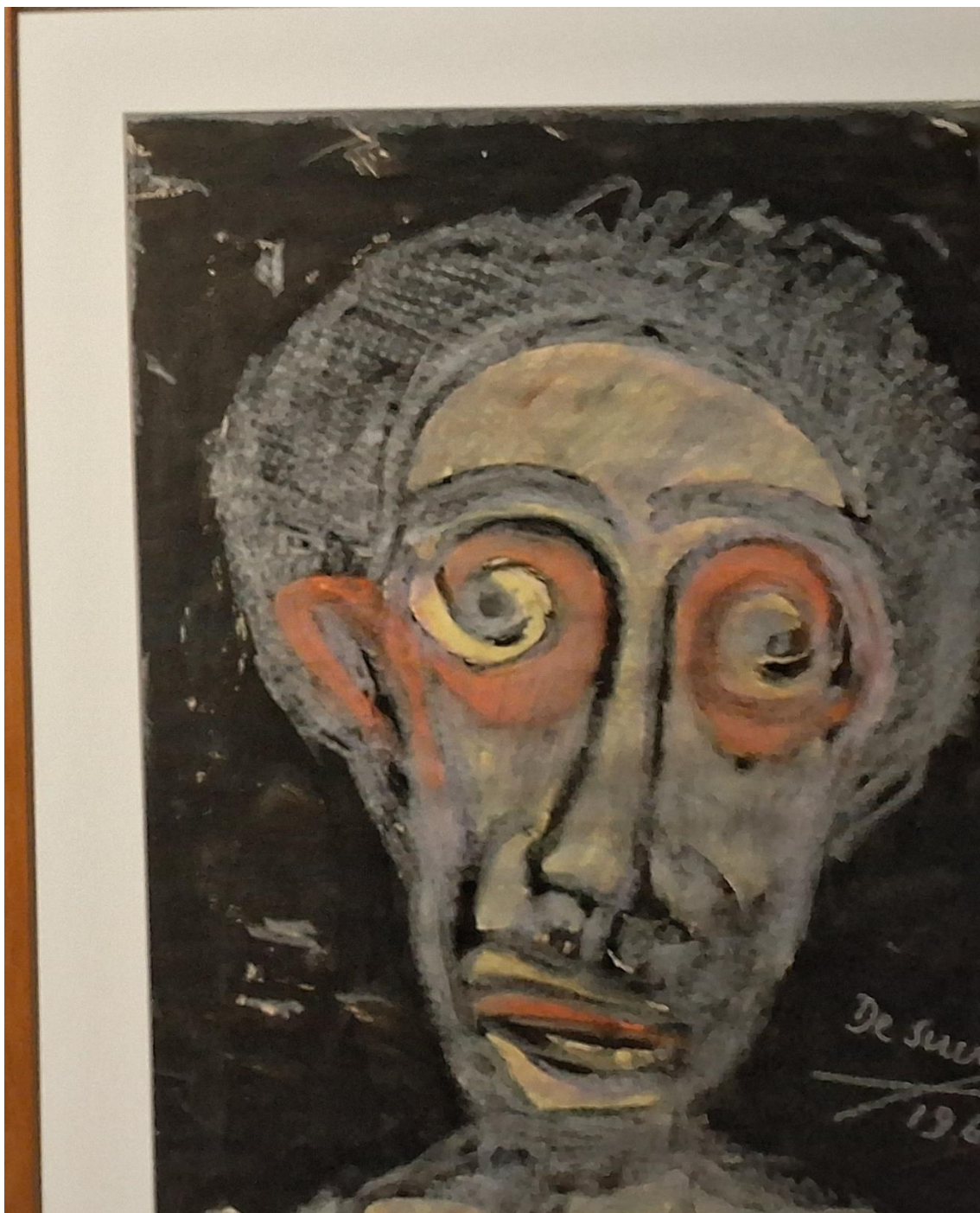
Josep María de Sucre

Ja fa uns quants anys que he guardat una mirada per aquest home que no vaig arribar a conèixer en el temps que tocava, però que d'alguna manera formava part del meu vincle directe amb la pintura, art, la literatura, l'Ateneu Enciclopèdic i el barri de Gràcia que per un temps tant vaig arribar a estimar, per diversos motius que sempre em poden resultar engrescadors.

I avui que a l'Espai Volart es fa una retrospectiva seva amb la seva visió d'artista pictòric principalment m'he atrevit a parar per un moment i mirar i recordar com si aquell vell amic, tornes a comentar alguna cosa que ens vàrem deixar pel camí, o tant se val tenir l'oportunitat d'aclarir amb ell històries una mica desaparegudes, del seu passat, per la vida ara que com recorden els comissaris de l'exposició Joan Gil i Aitor Quiney fa cent quaranta anys del seu naixement.

Així segur que toca recuperat de veritat un personatge clau en la ciutat de Barcelona i la seva cultura en un ampli període del segle XX, quan tot estava com sempre per fer, i ara que hi ha un clar desgavell, històric és potser el moment de mirar i saber qui fou qui en aquell moment, i tindre'l present.

Ara toca obrir les finestres i recupereu el coneixement amagat d'aquesta ciutat de la gent d'aquest país, tan petit que de vegades no caben ni els més extraordinaris dels seus fills o els més arrauxats entusiastes. Així des de l'Espai Volart de nou renaixent el somni dels visionaris d'aquest país.

Josep Maria de Sucre neix el 23 de març de 1886 al carrer de Riego de la vila de Gràcia. Quan Gràcia encara era vila independent de Barcelona.

L'avi d'en Sucre era «Don Carlos de Sucre i el pare Joan de Sucre i Llopis fou un gran aficionat a la literatura i sovint organitzava velades poètiques a les quals acudien els Pixot, Partegàs, Odón de Buen, etc.

Josep Maria de Sucre a les seves memòries ens parla de la torreta del carrer Gomis a on llegeix els primers llibres en

català. «Comptes de la vora del foc» i «Comptes de l'avi» de Pitarra. També Sucre recorda les visites que hi feia acompanyant a la seva àvia per a veure a Mossèn Jacint Verdaguer quan aquest feia repòs a la casa del carrer Ticiano.

Tot i que ja adult, en Josep Maria de Sucre i Grau no em parlava gaire ni de son pare i molt menys del seu germà, la veritat és que tenia pare i mare i a més, tenia germà, la mare Celià de Grau i Vila de la que molt poc sabem, tan sols que va néixer a Sans el 1857 i va morir el 1950, Besneboda del que va ser president de la Primera República Espanyola Estanislau Figueres Moragas.

La mare va tenir sis fills i en van sobreviure tres, ell la germana Concepció de Sucre que era la petita, sempre va ser la "nena" i el germà Joan de Sucre i Grau que havia nascut el 1890 i va acabar els seus dies el 1970.

El Pare de Josep Maria de Sucre portava per nom, Joan de Sucre i Llopis havia nascut a 1857 i va morir el 1900, sabem que era membre del Partit de Centre Republicà, Federalista del corrent i partidaris de Manuel Ruiz Zorrila i Francesc Pi i Margall.

De petit com veurem en pàgines posterior Josep Maria, anava sovint amb el pare, que treballava de procurador al centre de la ciutat de Barcelona.

En Sucre pare, era un home del poble de Gràcia (com després serà el fill) sabem que concretament al Casino República d'aquella localitat donarà un míting acompanyat de Salas Antón, Jiménez Abad, i Agustí Torpasse. Era el 27 de juliol de 1890. Tots ells federalistes i republicans.

Salas Antón aquell republicà que misteriosament estava en l'Ajuntament de Barcelona en temps de dictadura de Primo de Rivera i va fer tot un projecte d'habitatge que avui dia els barcelonins actuals gaudirien de l'habitatge si s'hagués tingut en consideració aquell projecte que va quedar- amagat en un calaix de la plaça de Sant Jaume.

Durant bona part del mes de gener de 1892, apareix en els diaris el canvi de gabinet de "Juan de Sucre i Llopis" (pare de Josep Maria de Sucre), aquest anuncia que traspassa, el seu habitatge i despatx al carrer Major de Gràcia núm. 35 principal, al costat mateix del cafè de l'Esperança, aquesta notícia l'entenc com un anunci de pagament als diaris, entre ells la "Vanguardia", ja que surt publicada durant diversos dies, per acabar d'assabentar a la parròquia d'homes i dones graciencs que

necessiten els seus serveis i coneixements d'advocacia, procurador, etc.

Una de les dades i certeses que trobem del pare, és que estava molt vinculat al poble de Gràcia això ja ho sabíem, però ara ens assabentem que a primer de gener de 1894 per la premsa quotidiana que, Joan de Sucre va entrar com a regidor de l'Ajuntament de Gràcia com a membre del partit República Federal (Joan de Sucre i Llopis. Era el 2 de gener de 1894). És, doncs, un home República, Federalista, arrelat a la vida quotidiana i social del poble de Gràcia.

El pare, Joan de Sucre i Llopis va morir el 22 de febrer de 1900 i es farà reso d'aquesta mort, al diari el Diluvio núm. 53 d'aquell dia amb una esquila a les pàgines de defuncions del diari.¹

Les primeres tertúlies que hi participà Josep Maria Sucre foren al Cafè Tost acompanyant al seu pare, a les nits, era freqüent trobar-hi també a J. Malats, Enric Granados, Isaac Albéniz i Pau Casals acompanyat de sa mare; Pau Casals tenia un petit sou a causa de les seves interpretacions musicals. També en Sucre començava a freqüentar els Quatre Gats de la mà de son pare, allà coneix a homes com F. Pujolà, Eugeni D'Ors, Sabartés, Casagemà, Picasso, Dr. Raventós, Miquel Utrillo, Josep Dalmau i atots aquells joves inquiets que vivien el decadentisme ultraromàntic de l'època modernista.²

Al voltant de 1903 en Sucre va començar a treballar d'oficial criminalista als jutgats de Barcelona fins a 1923 en què Severiano Martínez Anido el va acomiadar perquè segons sembla no eren poques les vegades en què avisava als companys anarcosindicalistes perseguits i represaliats per aquella dictadura i així escapolar-se-hi de qualsevol perill o bé arreglava els papers perquè poguessin sortir tan aviat com es pugui. Eren els temps de la llei de fugues

---

¹ El Diluvio 22 de febrero de 1900, primera pàgina

² Manel Aisa Pàmpols Qui fou Josep Maria de Sucre Grau ed. Malcrias d'agràcia 2020 Pàg. 20-21

o aquella pau de la llista del governador i la seva proposta de carregar-se-hi a 80 catalans.

Per aquells anys (1903/04) Sucre conegué a Joan Maragall, fet que es produí arran de què en Sucre acompanyat de Federic Curet, M. Adrubau i I. Folch i Torres anaren fins a la redacció del Diari de Barcelona, que aleshores estava al carrer Llibreteria i li presentaren un projecte perquè Joan Maragall organitzés una secció literària a l'Ateneu Barcelonès amb el grup que ells formaven «Centre Excursionista Bach de Roda».

Sobre l'any de 1905 en Sucre comença a publicar a la revista «Occitània» i poc després a 1906 publicà el seu primer llibre «Un poble d'Acció»³, ja no tronarà a publicar fins a 1910 en què apareix «Apol noi» d'ell en diu J. Maragall «...Tota la seva poesia llença una flaire de joventut que enamora tant més com més contacte amb no sé què de rebollit que es desprèn de tota la nostra jove escola literària «l'Apol noi» és un veritable «Apol noi», aquest títol ha sigut una altra inspiració⁴.

Un altre de les noves col·laboracions la trobem a «Panteisme» i un any més tard (juny de 1912) és nomenat president de l'Ateneu Enciclopèdic Popular, càrrec que ocuparà amb alguns parèntesis (1913) fins a 1915 que el substitueix Manuel Ainaud de Lasarte.

Durant aquest període ateneístic la tasca d'en Sucre serà immensa, per exemple des de l'Ateneu Enciclopèdic en Sucre organitzà (1914) un viatge a Madrid, Toledo i l'Escorial com homenatge al Greco, nou-cents catalans varen anar-hi amb la dita excursió, sent el seu Ciceró «Àngel Vega Goldoni» que per aquells dies treballava de redactor a «L'Època», amb motiu d'aquest viatge travà amistat amb Ramiro de Maeztu i retroba els amics, Silverio Lanza, Unamuno, Ramón Gómez de la Serna, Caballero, etc.

Àngel Vega Goldoni havia nascut a Toledo, el 1877, fou un home compromès de la Universitat de filosofia i lletres de Madrid i amic de Josep Maria de Sucre, va morir el 1939 i així i tot, el franquisme un any després li va obrir un expedient disciplinari el 1940 una vegada ja mort, era el 16 de setembre de 1940, segurament eren les ganes de fer partir

---

³ Diccionari Biogràfic Albertí pág. 319

⁴ Joan Maragall obres completes, 1981, pág. 1153 Carta 17 maig de 1910

encara més una persona que ho havia donat tot per la llibertat i la cultura de lliure pensament.

D'aquell viatge a Madrid tenim la referència de Plàcid Vidal que en el seu llibre de "L'assaig de la vida" ens diu: Josep Maria de Sucre m'animava a anar amb ell i els seus consocis, Francesc Recasens també hi aniria. El preu del passatge, anar i tornar costaria quaranta pessetes.

-No s'espanti, home, no s'espanti! Mentre tinguem diners per a pagar el tren, per a la resta ja ens arreglarem d'una manera o altra! Exclamava Francesc Recasens. La tarda del Dijous Sant, me n'anava cap a Madrid en un tren especial ple de viatgers consemblants del que ara ací ho recorda. Ens aturàrem a Reus. Allí a l'andana de l'estació vam trobar Josep Maria Vidal i Pallejà, Ferran Gay i Josep Martorell i Òdena, els quals havien vingut per saludar-nos. Oh, quines estretes de mans i quines abraçades ;Tot de sobte, Josep Martorell i Òdena em cridà a part, i lliurant-me trenta passetes, va dir-me: Teniu, Plàcid. Hem obert subscripció per l'edició de la vostra obra i fins ara, hi ha recollit això. Vós potser ho haureu de menester en aquest viatge..

El viatge va tenir algunes incidències, a l'estació de Casp, al bo de la nit, quan havíem provat d'emprendre el son, uns empleats del ferrocarril ens deixondiren, cridant a grans veus que ens afanyéssim a baixar del vagó, perquè s'incendiava.⁵ -

Després, per fi a Madrid, era en aquell moment tota una aventura i cadascú s'espavilava per si mateix, però quedava pendent el viatge a Toledo i l'Escorial, però crec que el més important fou el contacte que Josep Maria de Sucre va establir al voltant de la Tertúlia de Pombo de Madrid, amb un dels seus principals participant com fou Ramón Gómez de la Serna, Unamuno, Silverio Lanza, Ramiro de Maeztu, José Ortega y Gasset, Pedro Dorado Montero, etc.

Pràcticament tots ells en un moment o altre van venir a Barcelona a presentar la seva obra i com no, en Sucre al capdavant d'aquell Ateneu els feia d'amfitrió per la ciutat excepte el salmanti Pedro Dorado Montero, que va venir uns anys abans (1907), un penalista de bon recorregut que un cop a Barcelona, per presentar la seva obra anava acompanyat d'un a l'altre Ateneu, l'Enciclopèdic i després el barcelonès, acompanyat pel carrer del Carmèn d'en Francesc Layret i Eugeni d'Ors mentre un grapat de joves

---

⁵ Plàcid Vida l'assaig de la Vida, edicions Estel Barcelona 1934 pàg. 352, 353,

l'acompanyant fent grupet com en Josep Maria i altres que trucaven a la porta del coneixement.⁶

En Sucre, durant aquest període col·labora a la revista «Teatre Català» (1912-17) també publica a la revista «Excursions» de l'AEP a on es reproduïx una conferència d'en Sucre donada a l'Ateneu Enciclopèdic Popular. Però sobretot col·labora amb el seu amic Salvat Papasseit a «Un Enemic del Poble» de fet un Salvat Papasseit ja malt delegarà en Josep Maria de Sucre per tirar endavant aquella extraordinària Revista publicant gairebé en tots els seus números al costat dels amics Joan Alsamora, Torres Garcia, D'Ors, el llibreter Emili Eroles, el pintor Rafael Barradas, el metge Diego Ruiz, i sobretot la intel·lectualitat de Madrid que han conegut a la tertúlia del Pombo, com Ramón Gómez de la Serna, Silverio Lanza, Unamuno, etc. Amb l'últim número de la revista Josep Maria de Sucre publica «La Paradoxa» que més tard es converteix en el pròleg de «Mots propis» llibre de J. Salvat Papasseit editat a 1921, també en aquest mateix número apareix la signatura d'en Sucre en un poema dedicat al seu amic Ramón Gómez de la Serna i porta per títol «Madrid» i diu, descrivint les tertúlies del Pombo: **«Pombo a la tarda/ Mira els discrets; racons confidencials; / grasso cambrers de bona anomenada/ lloc per converses espirituals/ i trobar-hi una noia recatada»**⁷.

Des de la secció de literatura i Belles Arts de l'Ateneu Enciclopèdic Popular en Sucre participà a les lectures poètiques de poetes castellans i a la sessió dedicada al català Apel·les Mestres.

Durant 1918 surt «La Columna de Foc» de Reus a on col·labora Sucre igual que ho fan Ventura Gassol i Àngel Samblancat. Per aquells dies pren part molt activa a la fundació de «l'Escola Mont d'Or», amb ell participen Torres García, Joan Palau, Pere Molas i Josep Pijoan.

A 1919 es constitueix la secció d'Estudis polítics i Socials de l'Ateneu Enciclopèdic Popular i Josep Maria de Sucre és anomenat el seu primer president, un altre dels càrrecs que ostentà Sucre fou el de director del Noticiari de l'AEP concretament a partir de la mort de l'amic Oliveri Clara (agosto de 1921) fins a desembre de 1922, anys més tard per

---

⁶ Manel Aisa Pàmpols Francesc Layret: Entre l'Ateneu Enciclopèdic i el seu Republicanisme AEP.

Barcelona 2022 Pàg.43

⁷ Manel Aisa Pàmpols Qui fou Josep Maria de Sucre Grau . ed. Edicions Malcrias d'Agracia 2020 Pàg. 58

aquella secció passarà Víctor Alba i altres lluitadors del Bloc Obrer i Camperol.

Pels anys vint publica diversos llibres «Joan Maragall» i «L'Ocell Daurat» tots dos a 1921 i un any després «Poema Barbre de Serrallonga».

Al Noticiari de l'Ateneu Enciclopèdic apareix una llista amb els deu millors llibres segons el criteri de Josep Maria de Sucre entre els deu, trobem l'Atlàntida i l'Home i la Terra, d'Élisée Reclus, llibres que a les seves memòries recorda haver-los llegit amb molta cura a la Biblioteca Arús a on acudia de jove amb freqüència.

El seu amic Salvat Papasseit des de Les Escaldes a on es trobava convalescent l'escriu i pregunta per al seu ocell: **«Conteu-me, altres coses, se m'ha insinuat d' un llibre, en espanyol i vostre i ho trobo rigolo perquè ho engiponen al buen americano. Feu-me el favor de dir-me alguna cosa, que em ve temperatira de pensar-hi només». Segurament Salvat Papasseit es refereix a «Poema de Abril y Mayo».**⁸

Josep Mª de Sucre de la mà de Dalmau inicia la seva activitat de pintor i crític d'art, fet que el va portar fins a l'aventura avantguardista del seu temps. En Sucre era poc menys que el presentador oficial de les Galeries Dalmau així que quasi sempre veiem com presideix els actes inaugurals de nombroses exposicions i conjuntament amb Dalmau selecciona les obres a exposar. Per aquelles galeries passaren: Rafael Barradas, Isidre Nonell, Joan Miró, Salvador Dalí, Àngel Ferrant, Junyer, Torres Garcia, Cassanyes, A. Planells, García Lorca, etc.

Cal destacar que serà la primera vegada que Lorca exposa els seus dibuixos a Barcelona i tot de la mà de Dalmau però sobretot per la insistència de Josep Maria de Sucre.

Però l'expo més important i avantguardista a on participant Josep Maria de Sucre i això podria arribar a explicar la vàlua del tàndem de l'amfitrió Dalmau que apostà per aquells homes que passaren per les seves Galeries primer a Portaferri i després al Passeig de Gràcia acompanyat de Sucre que aposten per: Isidre Nonell, Torres García, Regoyos, Celso Lagar, Weber, K. Van Dongen, Charchoune, Gleizes, Burty, Miró, Josep Mompou, Barradas, Vázquez Díaz, Picabia, Enric Ricart, Dalí, F. García Lorca, A. Planells, o grups com els Evolucionistes, Associació Coubert, Associació

---

⁸Vaixell Blanc núm. 25, estiu 1984

Catalana d'Estudiants, les Arts i els Artistes, i també cal destacar la promoció de l'art Francès d' Avantguarda que Dalmau organitzà en 1917 i 1920, recordem que molta de la intel·lectualitat del moment, pel conflicte de la Primera Guerra Mundial es va traslladar a Barcelona i que els Dadaistes van treure la revista 391 Picabia al davant.

De fet, serà amb l'impuls de Josep Maria del Sucre que es produeix, així hi participa en l'edició de la revista Troços amb J Mª Junoy com a director o en la revista "391" de Picabia i en l'Homenatge al futurista Marinetti amb ocasió de la seva visita al nostre país o en l'acte emotiu que els amics de Rafael Barradas li dedicaren en conèixer-se a Barcelona la mort del pintor a l'Uruguai, i tampoc ens estranya gens, allò que compté Josep Maria de Sucre a les seves memòries: **"Dalmau fue el que instauró en Els Quatre Gat, la costumbre de que se pudieran intercambiar pintura y trajes entre los artistas"**⁹

En aquell temps segur que els Picassos, Miros i altres no devien anar-hi sobrats de calés, el que si sabem que mai va anar-hi bé de calés és el nostre amic Josep Maria.

També aquell any de 1926 són els temps a on es freqüenta «El Ateneillo» d'Hospitalet, casa a on vivia la família de Rafael Barradas, allí, durant uns mesos es reuneixen cada diumenge per xerrar i recitar poemes, a part de Josep Maria de Sucre trobem també a J. Alsamora, Sebastià Gasch, Mario Verdager, Gustavo Gili, G. Manegat, Àngel Ferrant, E. Leguina, L. Góngora, Guillermo Díaz Plaja, Luis Muntanya, S. De la Maza, Luis Capdevila, M. Font (siau), J. Guyas, V. Sabater, Federico García Lorca, etc. Serà en aquell indret de l'Ateneillo a on sortirà l'ocasió de fer l'expo de dibuixos de Federico García Lorca a la sala avantguardista de Josep Dalmau, i aquí intervenen molt la decisió de Rafael Barradas, Sebastià Gasch i Josep Maria de Sucre.

Per aquells anys (1927-28) trobem els seus articles a les revistes «La Ciutat» de Manresa, «Amic de les Arts» de Sitges, «La Revista» de Barcelona (que era director Josep Mª Junoy), «Gaceta Literaria» de Madrid, «Alfar» de La Coruña y «Sagitario» de Mèxic. Josep Maria de Sucre sabem que solia signà els articles amb el pseudònim de Joan Pi encara que jo no he trobat cap article signat amb el dit pseudònim, podria

---

⁹ Enric Jardí: Eugeni d'Ors. Biografias de Catalanes. Barcelona 1967 pàgines 133 a 144,

ser que aquest no l' utilitzes fins anys posteriors, és a dir, fins a l'etapa de la postguerra.

A 1927 un dia després de l'Exposició de Federico García Lorca a Can Dalmau aquest rep un homenatge al Restaurant Pàtria de Barcelona situat al carrer Montaner cantonada Sepúlveda ;i com no! Sucre està entre els assistents, i no sol com a assistent, sinó, és la persona que s'encarrega d'amenitzar aquella trobada dedicada al gran Federico García Lorca.

Anteriorment, hem parlat de l'exposició que Federico García Lorca realitzà a les Galeries Dalmau i ara volem fer menció d'ella i destaca que aquesta exposició durarà serà setmanal i fou apadrinada per Josep Dalmau, Salvador Dalí J. Carbonell, M A Casanyes, L Góngora, R Sainz de la Maza, L. Muntanya, R Barradas, J V Foix, Gutiérrez Gili, S. Gasch, etc. Antonina Rodrigo ens assegura que durant la setmana que romandrà oberta al públic la indiferència és total¹⁰, i cal l'esforç dels seus amics per a mantenir viva dita exposició, S. Gasch escriu a la revista "L'Amic de les Arts" de Sitges, altre tant feren Josep Maria de Sucre i Rafel Benet en la "Ciutat" revista de Manresa i per últim l'inseparable Dalí feu el propi a "La Revista Nova" i encarà que hi persistia el poc interès per García Lorca com a pintor, els seus companys no dubtaren a organitzar-li un sopar d'homenatge al "poeta jove i coratjós amic de Catalunya" que es va celebrar al restaurant Pàtria emplaçat a la Plaça Goya cantonada Muntaner, i com no, les invitacions (previ pagament, se suposa) es podrien adquirir a l'Ateneu Barcelonès o a les mateixes Galeries Dalmau. Per cert, parlant de l'Ateneu Barcelonès cal destacar un comentari que ens relata Enric Jardí i que no acabem d'entendre per què es produeix. **"Josep Dalmau ... Els seus companys de tertúlia no tenien en gaire estima. Hom conta que algú l'estava bescantant quan, inesperadament, entrà a la sala. Es produí un silenci angoixós, ja que Dalmau, per distret que fos, s'adonà, tot seguit que es malparlava d'ell. Llavors, algú per trencar el glaç deixà anar, amb un esbalaïment general, les següents paraules ;sabeu qui també és molt burro..."**¹¹

Al final l'exposició van ser vint-i-quatre els dibuixos acolorits de Federico García Lorca que portaven per títol: **"Claro de luna", "Sueño del marinero", "Vaso de cristal", "Dama en el balcón", "Payaso", "Gota de agua", "Ojo de pez", "Escándalo", "Santa Teresita del santísimo sacramento", "Claro de Circo", "Naturaleza muerta", "Payaso Japonés",**

---

¹⁰ Antonina Rodrigo. Federico García Lorca en Cataluña. Barcelona 1975 pàgines 114 a 116.

¹¹ Enric Jardí: Quim Borralleras i els seus amics. Barcelona 1979 pàgina 51

"Leyenda de Jerez", "Teorema del Jarro", "La mantilla", "La musa de Berlín", "El viento este", "Teorema de la copa y de la mandolina", "Merienda", "Pecera", "Beso en el espejo", "Naturaleza muerta", "retrato del pintor Dalí".¹²

Sucre, realitza la seva primera exposició individual l'octubre de 1928 a Can Dalmau encara que segons el catàleg que va presentar a l'exposició del Foment de les Arts Decoratives (Cúpula Coliseum) no consta aquesta exposició com individual i hem de remuntar-nos fins a 1942 per trobar una data d'exposició individual.

Però retornant al fil de 1928 veiem que en Josep Maria de Sucre hi participa amb dues exposicions més, una d'elles durarà solament un dia i provocarà un gran escàndol que obliga a tancar al segon dia, la mostra era d'art abstracte i hi havia obres de Bassiana, Carbonell, Costa, Claret, Guissachs, Grau Sala, E. Homs, Miró, Papiol, Planells, Sandalinas, Sucre, Torres García, Villa, X. Guell, etc, I l'altra exposició es produí l'octubre de 1929 amb presència d'artistes del grup holandès «De Stijl». Sebastià Gasch qualificarà aquesta exposició com l'esdeveniment més gran després de la mostra d'art Francès d'Avantguarda de 1920.¹³

Joan A. Maragall al seu llibre sobre la «Historia de la sala Parés» recorda a Sucre com un dels animadors del col·loqui que s'originà després de la famosa conferència de Dalí, donada a l'Ateneu Barcelonès i més tard a l'Ateneu Enciclopèdic Popular. Joan A. Maragall recull el que ens diu Sucre: **«Diu que creu que Dalí ha dit coses encertades amb conclusions desencertades. Segueix dient que el que ha dit Dalí és molt respectable perquè d'un infantilisme i ingenuïtat extraordinàries... diu després a Dalí que no és ni artista ni antiartista sinó un home modern, digne de respecte en les seves opinions, però ací estan acostumats que de seguida que un home fa quatre estirabots ja provoca la riota...»**¹⁴

Pels anys trenta sembla que va tornar a participar-hi activament L'Ateneu Enciclopèdic Popular i així col·labora a la revista «Mall» (1933) també per aquells anys

---

¹² Antonina Rodrigo García Lorca en Cataluña . ed. Planeta P.108

¹³ Jaime Brihuela Las Vanguardias Artísticas 1909-1936 Madrid, Itsmo,.1981 pág.299

¹⁴ Joan A Maragall Història de la Sala Parés. BARCELONA editorial Selecta 1975 pág 181-183

republicans escriu per a revistes com «El Estado Federal», «L'Opinió», «Fornal», «Pamflet», «Teatre Català», «Guerra a la Guerra», etc.

Durant la República en Josep Maria de Sucre al GATPAC donarà mostres d'una gran capacitat organitzativa, ja el 1934 la connexió amb arquitectes de renom com Le Corbusier que va venir al Congrés d'arquitectura que es preparava per a volts de 1932, i que el GATPAC fundat el 1931, al Passeig de Gràcia 99, per donar resposta al projecte utòpic de la ciutat Jardí, membre en un altre indret de la ciutat la mateixa setmana al carrer Mercaders 26 de Barcelona la CNT AIT creava el Comitè de Defensa Econòmica per donar respostes de l'habitatge en un moment de falta de treball i de profunda crisi de l'habitatge.

Després arriba la Revolució espanyola i la guerra civil i ell, en Sucre continua en aquest ambient del GATPAC amb el protagonista de la casa Bloc, amb Comorera com a delegat polític d'aquell projecte.

Le Corbusier va venir diversos cops durant la república a Barcelona invitat per l'ajuntament de la ciutat, però es passava bona part del dia a casa de Josep Maria de Sucre inclús pernoctava en aquella casa del carrer Sant Salvador, segurament per continuar xerrant amb en Sucre.

I del desastre de la guerra civil en Sucre, passà veritables calamitats, encara que és ben cert que ni abans ni després va gosar d'una bona renda, i la postguerra encara fou pitjor i segons ens compte Sempronio era freqüent trobar-lo a les cues de la caritat.

A poc a poc en Sucre com tants d'altres s'anà refent i així arribem a 1948, l'any del «1er Salón de Octubre» a on Josep Maria de Sucre tindrà un veritable paper organitzatiu. Dos anys més tard amb motiu de la seva presència al Cercle Maillol del Institut Francès organitza conferències, projeccions i exposicions d'art, però sobretot destaca la seva participació activa en aconseguir beques d'estudi a París per als joves avantguardistes de postguerra així trobem els noms de J. Mercadé, F. Boadella, Subirachs, Tàpies, Arnau Puig, Guinovart, Pons, etc. En la postguerra Sucre esdevingué un diccionari obert o sigui un pont generacional que en bona part va contribuir al desenvolupament de l'art a casa nostra, així Carlos Areán a la revista «Arbor» (octubre 1960) reconeix la patriarcalitat d'en Sucre dient **«Sucre, no se limita como no se limitó en ningún momento a realizar su obra de estricta creación pictórica, sino que desea contribuir a la educación estética del público de su ciudad natal».**

Com a pintor va aconseguir el 1r. Premi Joan Gris a 1962 i un any més tard rebia un calorós homenatge a Palma de Mallorca, un altre dels homenatges rebuts en vida fou el que li dedicaren una colla d'amics al restaurant Monumental (antic Cafè Tost) amb motiu de l'1 er. Volum de les seves memòries aparegudes el gener de 1964. (Recentment, Joan Tharrats editor de l'editorial Parsifal em comentava la història de les seves memòries que segons sembla ser partien d'unes converses amb Arnau Puig que es publicaven per

fascicles, i que, per tant, li representaven uns ingressos que permetien que Sucre tingués una petita autonomia econòmica, amb aquesta dinàmica Sucre pocs fets explicava hi allargava tot el que podia, per això les seves memòries gairebé ens diuen algunes coses).

També aquella etapa dels anys cinquanta com a pessebrista va arribar a tenir càrrecs d'importància en aquella Barcelona fosca i avorrida, però ell continuava pintat les seves cares que anàvem molt més enllà de la imatge i amb una certa tristor tot i que sembla que podia tenir un somriure per aquell que se li apropava, i potser recordant els temps dels Quatre Gats que canviaven quadres per un vestit, durant els anys foscos del franquisme ell anava per les places i carrer del barri de gràcia tractant de vendre petits dibuixos que portava a la mateixa butxaca de l'americana per un cafè.

Aquell mateix any de 1964 J. Francisco Lasa va projectar un Curt-metraje sobre la vida i l'obra de Josep Maria de Sucre, la projecció fou estrenada a les sales del Cercle Maillol.

Aquest documental el vaig veure per primer cop a la Galeria Dau al Set del carrer Consell de Cent un dia que erem quatre gats a la galerie d'en Riera pels volts de 1972 o 73, vaig anar-hi corrent, l'endemà al carrer Sant Salvador a veure aquell edifici per fora i crec recorda que encara estava, anys més tard quan vaig tornar-hi a passar ja no hi era, s'havia esborrat del mapa.

El novembre de 1969 malalt i envellit moria Sucre allí on quasi sempre havia viscut, al carrer Salvador núm. 82 de la vila de Gràcia.

La premsa d'aquell novembre de 1969 es feu ressò de la seva mort amb moltes i bones opinions d'allò que havia estat la vida i la personalitat d'en Sucre, de totes maneres, un escrit d'anys abans de Joan Perucho crec que reflecteix millor la seva personalitat: **«La sang s'envelleix en el record. Josep Maria de Sucre és, però, dels pocs homes que pos.seeixen una inquietud espiritual més jove, abocada a la creació d'un tipus de bellesa, viva i abrupta, els joves estimem a Josep Maria de Sucre».**

PARLANT DEL GERMÀ mitja DE Josep Maria de Sucre. Que es deia Joan com el pare.

El 1928 trobo en la premsa una nota per la qual entenc la possible diferencia entre els germans, Josep Maria i Joan,

ja que llegeixo en la Vanguardia del 4 de desembre de 1928 que en una recoll·lecta per La Marquesa d'Estela, Joan de Sucre dona un donatiu econòmic, estem parlant del Marquès que no és ni més ni menys que, Miguel Primo de Ribera y Orbaneja (1921-1930). Aquest fet en dona peu a pensar el perquè mai Josep Maria de Sucre parla del seu germà, en qualsevol etapa de la seva vida, tot i que sabem que Josep Maria tenia una neboda, no ens esperàvem que aquesta noia, tingues un pare tan de dretes.¹⁵

Un altre de les notícies a on trobem a la premsa de l'època, és l'arribada a Barcelona del ministre de Justícia Don Galo Ponte i el banquet que a tal ocasió se celebra, organitzat pel comissari del Port Franc de Barcelona al restaurant Miramar de Montjuïc, entre els assistents trobarem a don Joan de Sucre, era el 22 de maig de 1929, són sens dubte temps de dictadura, encara que ja en l'última de les seves etapes, i el germà clarament està amb el poder, mentre que Josep Maria tot i ser un catòlic, està més amb els obrers que ajuda com pot, com ja veurem més endavant.

Aquell any de 1933, Joan de Sucre forma part de la comissió de comissionats del servei Judicial per fer una reforma Judicial que té per objectiu entregar a la Generalitat, perquè aquest se'l faci seu..¹⁶

El 1933 hi ha una nova junta de l'Associació de dependents dels tribunals de Justícia, en Joan de Sucre i Grau serà un dels vocals d'aquella nova junta que té com a president Don Marcos Benet, era el 9 de novembre de 1933, i comprovem que Joan tot i ja el règim és democràtic i liberal, ell, un home de la dictadura de Primo de Rivera continua estant per la seva posició dins la magistratura de justícia, està a l'elit de l'estat.

Queda clar que cal una nova recerca d'aquest personatge, sobretot dels anys de la postguerra i del seu aixopluc a la vila de Gràcia i les tertúlies que va continuar fent els anys cinquanta del segle passat penso que foren, en un bar a prop de les atraccions del Caspolino, per això amb la documentació nova apareguda a l'exposició de l'Espai Volart

---

¹⁵ Las Noticias 4-12-1928

¹⁶ Las Noticias 8 -6-1933

,sobre tot el tema del Jazz i altres incursions caldrà continuar esbrinant la història apassionat d'un dels homes més intergeneracionals que hem tingut en aquest país, un home de tots els temps, i ara també. I també una mirada una mica més objectiva dels seus amics pintors Rafael Barrada i Torres Garcia.

Graciàs als comissaris de l'expo i a la sala Espai Volart

Manel Aisa Pàmpols

Barcelona,

22-9-2026

Continuará